

Scenariusz zajęć: „Przygotowujemy szkolną debatę”

Organizacja debaty może być świetnym pomysłem na realizację projektu uczniowskiego. Warto jednak pamiętać, że na debatę składają się różnorodne aspekty i pełną wartość edukacyjną niesie dopiero włączenie ich wszystkich w pracę z uczniami. Te aspekty to: argumentacja, retoryka, zaangażowanie publiczności i wymiar merytoryczny. Proponujemy scenariusz zajęć, w ramach których uczniowie przygotowują się do organizacji szkolnej debaty.

Zajęcia zaplanowane są na 4 godziny zegarowe. Można je zrealizować blokowo albo rozbić na 4-5 lekcji. Mogą one stanowić podstawę uczniowskiego projektu, w ramach którego zrealizowana zostanie debata.

Cele zajęć:

1. Zdobycie przez uczniów podstawowych wiadomości z zakresu retoryki i teorii argumentacji.
2. Zdobycie przez uczniów wiedzy o różnych formatach debat i o możliwościach wykorzystania ich przy realizacji projektu.
3. Refleksja nad definicją słowa „solidarność”.

Materiały dodatkowe:

1. Materiał pomocniczy dla nauczyciela nr 1 (Retoryka);
2. Materiał pomocniczy dla nauczyciela nr 2 (Typy debat);
3. Karta pracy dla uczniów (Bohater Solidarności).

Przebieg zajęć:

1. Moduł pierwszy: wprowadzenie do przemawiania.

W ramach tego modułu uczniowie osvajają się z przemawianiem publicznym i integrują z grupą. Ćwiczenia mogą być również sposobem na rozpoczęcie pracy w grupie projektowej. Można zrealizować tylko wybrane ćwiczenia.

Ćwiczenie rozgrzewkowe nr 1: „Magiczna różdżka”

Zadaniem każdego ucznia jest przedstawienie się i dokończenie zdania „Gdybym miał/miała magiczną różdżkę, to...”.

Ćwiczenie rozgrzewkowe nr 2: „Węzeł gordyjski”

Uczniowie ustawiają się w kole i z zamkniętymi oczami wyciągają przed siebie ręce. Każdy musi złapać czyjąś dłoń. Jedna ręka może trzymać jedną dłoń. W ten sposób powstaje węzeł z rąk – zadaniem uczniów jest jego rozwiązanie bez przerywania. Wymaga to zdolności ekwilibrystycznych i współpracy. W efekcie powinno powstać z powrotem wielkie koło.

Po ćwiczeniu prowadzący prosi uczniów, żeby zastanowili się, co wspólnego miało to zadanie z debatowaniem. Możliwe odpowiedzi: *konieczność współpracy, rozwiązywanie problemów, wiele możliwości i argumentów, konieczność komunikacji, zaufanie, konsensus, czasem się nie udaje – ale warto próbować*, itd.

Ćwiczenie rozgrzewkowe nr 3: „Oś poglądów”

Do przeprowadzenia tego ćwiczenia potrzebna jest wolna przestrzeń (np. na korytarzu albo sala lekcyjna bez krzesel). Prosimy uczniów, aby ustawili się między ścianami zgodnie ze swoimi poglądami wobec prezentowanej przez nas tezy. Jedna ze ścian jest ścianą „za”, naprzeciwko znajduje się sala „przeciw”, a pomiędzy nimi ustawiają się osoby, które zgadzają się tylko w jakimś stopniu. Środek sali oznacza „nie mam zdania”. Kiedy uczniowie zajmą miejsca, prosimy kilka osób o uzasadnienie, czemu zajęli akurat to miejsce. Na koniec ćwiczenia możemy ich również zapytać, czy po wysłuchaniu argumentacji kolegów ktoś chce zmienić swoje miejsce.

Proponowane tematy: Uczniowie powinni nosić mundurki w szkołach; Nie powinno się likwidować gimnazjów; Uczniowie powinni móc wybierać, jakich przedmiotów się uczą; Powinno się zakazać sprzedaży fast foodów; Trzeba częściej organizować referenda.

2. Moduł drugi: Retoryka

Podstawą do przeprowadzenia tego modułu jest Materiał pomocniczy dla nauczyciela nr 1. Zachęcamy do zapoznania się z nim, pomoże we właściwym pokierowaniu ćwiczeniami i udzieleniu uczniom informacji zwrotnej.

Ćwiczenie nr 1: „Jedno słowo”

Do przeprowadzenia ćwiczenia będziemy potrzebować małych karteczek z różnymi słowami (np. dom, krowa, muzyka, historia, róża, samochód, telefon, szkoła itd.). Zadaniem ucznia jest wylosowanie jednej karteczki, a następnie, bez przygotowania, wygłoszenie 45 sekundowego przemówienia na wylosowany temat. Liczy się kreatywności i retoryka. Następnie cała grupa stara się udzielić osobie przemawiającej informacji zwrotnej.

Ćwiczenie nr 2: „Jedna rzecz, którą chce zmienić w swojej okolicy”

W tym ćwiczeniu uczniowie wcielają się w rolę lokalnych aktywistów. Ich zadaniem jest przygotowanie 1-minutowego przemówienia o rzeczy, którą chcieliby zmienić w swoim otoczeniu. Uczniowie pracują w parach. Najpierw przemawia jedna osoba, po minucie następuje zmiana. Kiedy druga osoba skończy swoje przemówienie, uczniowie udzielają sobie nawzajem informacji zwrotnej (warto wcześniej wytłumaczyć im podstawowe zasady IZ).

Ćwiczenie nr 3: „Największy bohater solidarności”

Dzielimy uczniów na małe grupy i rozdajemy im kartę pracy nr 2. Ich zadaniem jest wybranie jednej osoby, która według nich najlepiej realizuje ideały solidarności i przygotowanie przemówienia, w którym przedstawią swoje argumenty za tą kandydaturą. Bohaterem może

być zarówno postacią historyczną (np. jeden z liderów ruchu „Solidarność”), jak i nauczyciele, lokalni aktywiści, postaci z książek czy filmów. Najważniejsze jest uzasadnienie, w którym uczniowie odwołają się do swojego rozumienia słowa solidarność. Praca w grupach trwa ok. 10 minut, następnie krótkie prezentacje na forum klasy.

Po przeprowadzeniu tych ćwiczeń (nie trzeba realizować wszystkich) prosimy uczniów o zastanowienie się, co według nich znaczy „być dobrym mówcą”. Podane przez nich pomysły zapisujemy na tablicy/flipcharcie. W ten sposób powstanie „Przepis na dobrą mowę”. W razie potrzeby uzupełniamy uwagi uczniów na podstawie Materiału Pomocniczego dla nauczyciela nr 1.

3. Moduł 3: Rodzaje debat (można pominąć)

Burza mózgów:

Prosimy uczniów o podanie wszystkich znanych im rodzajów debat. Zbieramy pomysły na tablicy albo flipcharcie. W razie potrzeby uzupełniamy ich propozycje o typologię zaprezentowaną w Materiale pomocniczym dla nauczyciela nr 2.

Na koniec warsztatu prosimy uczniów o podsumowanie, czego nauczyli/dowiedzieli się podczas zajęć i do czego może im się to przydać w przyszłości.

Efektem warsztatu powinna być realizacja szkolnej lub klasowej debaty. Wskazówki dotyczące organizacji takiej debaty można znaleźć w materiałach pomocniczych dla nauczyciela.